

Asia: VN/1874/2026-VM-1

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtiovarainministeriön asetukseksi Digi- ja väestötietoviraston suoritteiden maksuista vuonna 2026 annetun valtiovarainministeriön asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtiovarainministeriön asetukseksi Digi- ja väestötietoviraston suoritteiden maksuista vuonna 2026 annetun valtiovarainministeriön asetuksen muuttamisesta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asetuksesta. Asetus liittyy maaliskuussa 2025 lausunnolla olleeseen lakimuutokseen Laki Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta (1116/2025) ja lakiin hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 ja 25 §:n muuttamisesta (1117/2025). Tuolloin (14.3.2025) Kuntaliiton lausunnossa pidettiin tärkeänä, että maksuttomuuden piiriin otetaan kuntien lisäksi niiden omistamat yhteisöt, jotka tosiasiallisesti hoitavat kuntien puolesta viranomaistehtäviin suoraan liittyviä tukitoimia, esimerkiksi sähköisen asioinnin tukipalveluiden muodossa. Näiden tahojen tulee olla yhtä lailla maksuttomuuden piirissä. Tämä otettiin lopullisessa laissa huomioon ja myös tässä asetuksessa tämä on johdonmukaisesti huomioitu maksujen määräytymisessä. Tältä osin Kuntaliitolla ei ole asetukseen huomautettavaa, koska kunnat ja kuntien omistamat tukipalveluyhtiöt ovat samassa asemassa kuin esimerkiksi valtion virastot ja muut viranomaiset ja niiden viranomaisvelvoitteiden piirissä oleva käyttö on jatkossakin maksutonta.

Käytännössä kunnat käyttävät Suomi.fi- sähköisen asioinnin tukipalveluita monien lakisääteisten velvoitteiden kautta, esimerkkinä väestötietojen käyttäminen Väestötietojärjestelmästä (VTJ, joka hyödyntää tiedonsiirtoon rajapintoja, jotka tukeutuvat teknisesti palveluväylään). Kunnilla on myös osa suoria lakisääteisiä velvoitteita käyttää suomi.fi-tukipalveluita (mm. suomi.fi viestit-palvelu).

Kuntaliitossa emme ole tunnistaneet kunnissa käyttöä Suomi.fi -tukipalveluille muissa kuin viranomaistehtävissä. Mikäli tällaisia kuitenkin ilmenee, meille on epäselvää, kuinka DVV voi käytännössä erottaa tietojen käyttöperusteen?

Maksujen välilliset vaikutukset

Aiemmin mainittuun lausuntoon viitaten haluamme tässä yhteydessä nostaa esiin sen, että yksittäisen viraston säästötavoitteiden täyttämisen sijaan, valtion ja lainsäätäjän tulisi tarkastella vaikutuksia koko yhteiskuntaan ja erityisesti keskitettyjen tukipalveluiden osalta kerrannaisvaikutuksia kaikkiin käyttäjiin.

On hyvä, että viranomaiskäyttö säilyy maksuttomana, mutta mahdollisen muun käytön vähentyessä volyymipalveluiden tehokkuus voi heikentyä osan käyttäjistä hakeutuessa muiden palveluntarjoajien piiriin ja vähentää julkisen hallinnon palveluiden kysyntää. Näin ollen palveluiden käytön yksikkökustannukset saattavat myös jonkin verran nousta. Kyse on volyymipalveluista, joissa kaikki käyttäjät hyötyvät myös siitä, että käyttäjiä on paljon. Rahoituksen ei pitäisi ohjata toimintaa päinvastaiseen suuntaan ja hajauttamaan käyttöä liikaa, koska se voi rapauttaa palveluiden kustannusrakenteen kestävyyttä, kansallista tukipalveluiden arkkitehtuuria ja sen myötä kansalaisten käyttökokemusta sekä viranomaisten mahdollisuuksia rakentaa yhteentoimivia julkisia palveluita asiakkailleen.

SUOMEN KUNTALIITTO

Pauni Markus
Suomen Kuntaliitto ry

Kettunen Elisa
Suomen Kuntaliitto ry - Strategiayksikkö, digitalisaatio ja tietoyhteiskunta